

Brussel, 1 oktober 2025
(OR. en)

13342/25

**Interinstitutioneel dossier:
2025/0241 (COD)**

**AGRI 452
AGRIFIN 105
FIN 1124
CADREFIN 234
CODEC 1378
ENV 905
FORETS 78**

NOTA

van: het secretariaat-generaal van de Raad
aan: de delegaties

Betreft: Voorstellen voor het gemeenschappelijk landbouwbeleid na 2027: groene
architectuur

De bijlage bij deze nota bevat de achtergrondnota van het voorzitterschap en oriënterende vragen voor de zitting van de Raad op 27 en 28 oktober.

Het gemeenschappelijk landbouwbeleid na 2027 – Groene architectuur

Op 16 juli 2025 kwam de Commissie met haar voorstel voor het gemeenschappelijk landbouwbeleid na 2027. Tijdens de Raad Landbouw en Visserij van 22 en 23 september 2025 deelde het voorzitterschap de delegaties mee dat het tijdens komende Raadszittingen thematische besprekingen over verschillende aspecten van het voorstel zal organiseren. De eerste bespreking, die zal plaatsvinden tijdens de Raad Landbouw en Visserij op 27 en 28 oktober 2025, heeft als thema de groene architectuur. Het onderwerp is reeds besproken op deskundigenniveau en in het Speciaal Comité Landbouw.

Het voorstel van de Commissie introduceert verschillende structurele veranderingen in de groene architectuur. Ten eerste zou het gemeenschappelijk landbouwbeleid na de afschaffing van de tweepijlerstructuur slechts één reeks regels voor groene maatregelen omvatten. Ten tweede vervangt de Commissie het conditionaliteitssysteem door een systeem van rentmeesterschap van landbouwbedrijven. Ten derde wordt een nieuw steuninstrument voor een transitie naar veerkrachtiger productiesystemen ingevoerd. Ten vierde wordt voorgesteld dat er een minimumbedrag wordt geormerkt voor de uitvoering van het gemeenschappelijk landbouwbeleid in elke lidstaat, maar dat de lidstaten wel de optie wordt gegeven om delen van de niet-geormerkte middelen in hun plannen voor nationaal en regionaal partnerschap te bestemmen voor landbouw, met inbegrip van middelen voor groene maatregelen. Tot slot worden er niet langer middelen geormerkt voor vergroening zoals in het huidige gemeenschappelijk landbouwbeleid. De Commissie stelt echter voor een begrotingstraceringsmechanisme in te voeren voor de bijdrage van de plannen voor nationaal en regionaal partnerschap aan de klimaat- en milieudoelstellingen van de EU, met een doelstelling van 43 %. Ook kunnen de lidstaten worden verzocht in hun plan voor nationaal en regionaal partnerschap een minimumtoewijzing op te nemen, op basis van de beoordeling door de Commissie van de vooruitgang die de lidstaat heeft geboekt bij de verwezenlijking van de klimaat- en natuurdoelstellingen van de EU.

De groene transitie van de landbouw blijft van cruciaal belang om de klimaat- en milieudoelstellingen van de EU te verwezenlijken. Tegelijkertijd blijkt uit de toenemende schadelijke gevolgen van klimaatverandering voor landbouwers en de voedselzekerheid dat aanpassing noodzakelijk is. Het voorzitterschap stelt voor dat de Raad bij zijn beoordeling van de groene architectuur nagaat in hoeverre het voorstel 1) de groene regels voor landbouwers en overheidsdiensten vereenvoudigt, 2) het aantrekkelijker maakt voor landbouwers om de groene transitie te verwezenlijken, en 3) zorgt voor een gelijk speelveld, zowel tussen landbouwers als tussen de lidstaten. Daartoe bevat deze nota een beschrijving van de belangrijkste elementen van de groene architectuur en twee oriënterende vragen om sturing te geven aan de bijdragen van de ministers tijdens de Raadszitting.

Governance

De Commissie stelt voor om nationale aanbevelingen te doen met voor elke lidstaat richtsnoeren met betrekking tot het landbouwhoofdstuk in zijn plan voor nationaal en regionaal partnerschap. De aanbevelingen zouden onder meer de volgende doelstellingen betreffen: intensivering van klimaatactie, levering van ecosysteemdiensten, circulaire oplossingen, instandhouding van biodiversiteit en natuurlijke hulpbronnen, duurzame landbouw en verbetering van dierenwelzijn. De lidstaten moeten in hun plan voor nationaal en regionaal partnerschap naar behoren gemotiveerde en onderbouwde elementen opnemen die op doeltreffende wijze tegemoetkomen aan alle of een aanzienlijk deel van de uitdagingen die de Commissie in haar aanbevelingen heeft genoemd. Indien de Commissie van oordeel is dat het plan aan de gestelde criteria voldoet, doet zij een voorstel voor een uitvoeringsbesluit van de Raad. De uitgaven van de lidstaten worden terugbetaald naarmate de vooraf vastgestelde mijlpalen en streefdoelen voor investeringen zijn verwezenlijkt. Voor areaal- en diergebonden interventies wordt er echter gekeken naar de behaalde outputs.

Rentmeesterschap van landbouwbedrijven

De Commissie stelt een nieuw concept van rentmeesterschap van landbouwbedrijven voor ter vervanging van het conditionaliteitssysteem. Sociale conditionaliteit en de verplichting voor landbouwers om de bestaande EU-wetgeving (RBE's) na te leven, worden gehandhaafd, maar de lidstaten worden wel verzocht in hun plan voor nationaal en regionaal partnerschap een beschrijving op te nemen van een aantal beschermingspraktijken die landbouwers moeten toepassen om het volledige steunbedrag in het kader van een aantal interventies te ontvangen. Dit komt in de plaats van het concept van goede landbouw- en milieucondities (GLMC's). Steun waarvoor de voorwaarden van het rentmeesterschap van landbouwbedrijven gelden, wordt geacht in overeenstemming te zijn met het beginsel van "geen ernstige afbreuk doen".

De lidstaten moeten beschermingspraktijken vaststellen waarmee de volgende doelstellingen worden verwezenlijkt: a) bescherming van koolstofrijke bodems, landschapskenmerken en blijvend grasland op landbouwareaal; b) bescherming van bodems tegen erosie, behoud van het bodempotentieel, handhaving van organisch bodemmateriaal, onder andere door gewasrotatie of -diversificatie, alsmede bescherming tegen het verbranden van stoppels op bouwland; en c) bescherming van waterlopen en grondwater tegen verontreiniging en afspoeling.

Momenteel zijn de GLMC's in de eerste plaats op EU-niveau vastgesteld. Het voorstel zou de lidstaten dus meer flexibiliteit bieden om beschermingspraktijken te ontwikkelen die zijn afgestemd op de nationale omstandigheden, afhankelijk van de goedkeuring door de Commissie van de plannen voor nationaal en regionaal partnerschap. De lidstaten kunnen onder bepaalde voorwaarden specifieke vrijstellingen en afwijkingen van de beschermingspraktijken invoeren. Gecertificeerde biologische bedrijven worden geacht aan een aantal van de doelstellingen van beschermingspraktijken te voldoen. Ook is het rentmeesterschap van landbouwbedrijven niet van toepassing op kleine bedrijven.

Er bestaat ook een nieuwe mogelijkheid van gelijkwaardige praktijken, die inhoudt dat landbouwers die kiezen voor een steunregeling die strenger is dan een bepaalde beschermingspraktijk, kunnen worden geacht te handelen in overeenstemming met die beschermingspraktijk. Tot slot kunnen landbouwers steun krijgen voor de uitvoering en instandhouding van beschermingspraktijken die deel uitmaken van door de lidstaten aangeboden vrijwillige groene steunregelingen. De Commissie motiveert deze verandering in het licht van de verschuiving van eisen naar stimulansen.

Prioriteitsgebieden in verband met milieu en klimaat

De lidstaten zouden landbouwers en andere begunstigden steun moeten verlenen op ten minste elk van de volgende prioriteitsgebieden in verband met milieu en klimaat: a) waterweerbaarheid en aanpassing aan klimaatverandering; b) beperking van klimaatverandering, waaronder verwijdering van koolstofdioxide, en productie van hernieuwbare energie op landbouwbedrijven, waaronder de productie van biogas; c) bodemgezondheid; d) behoud van biodiversiteit, waaronder instandhouding van habitats of soorten, landschapselementen, vermindering van het gebruik van pesticiden; e) ontwikkeling van biologische landbouw; en f) diergezondheid en dierenwelzijn.

Steun voor deze prioriteitsgebieden kan de vorm aannemen van betalingen voor nadelen als gevolg van bepaalde verplichte vereisten, voor agromilieu- en klimaatacties of voor investeringssteun voor landbouwers en bosbezitters. Lidstaten met gebieden waar water is verontreinigd als gevolg van een nitraatoverschot, moeten landbouwers ook steun verlenen voor extensivering van veehouderij-systemen of voor diversificatie naar andere landbouwactiviteiten.

Betalingen voor nadelen als gevolg van bepaalde verplichte vereisten

De Commissie stelt voor vast te houden aan de mogelijkheid om steun te verlenen voor landbouwproductie in gebieden die worden getroffen door de uitvoering van de habitat- en de vogelrichtlijn en de kaderrichtlijn water. In afwijking van de huidige regels zouden alleen landbouwers, bosbezitters en hun organisaties voor dergelijke steun in aanmerking komen.

Agromilieu- en klimaatacties

De lidstaten zouden stimulansen moeten geven voor acties die bevorderlijk zijn voor het klimaat, het milieu, de diergezondheid en het dierenwelzijn en duurzame bosbouw. Deze acties zijn vrijwillig voor de landbouwers en kunnen een looptijd van een of meerdere jaren hebben.

Daarnaast stelt de Commissie voor een nieuw soort forfaitaire steun in te voeren voor de transitie naar een veerkrachtigere landbouw. Landbouwers stellen een door de beheersautoriteit goed te keuren actieplan voor transitie op om financiering (tot 200 000 EUR) te ontvangen voor de transitie naar veerkrachtiger productiesystemen, waaronder omschakeling naar biologische landbouw en extensivering van veeteelt. De lidstaten betalen de steun gedurende de uitvoeringsperiode van het actieplan voor transitie uit in tranches, waarbij de laatste tranche pas wordt uitbetaald wanneer het plan volledig is uitgevoerd.

Indien de vereisten van het nationale recht verder gaan dan de desbetreffende bindende minimumvereisten van het EU-recht, kunnen de lidstaten ook steun verlenen voor vrijwillige beheerverbintenissen die landbouwers en andere begunstigden aangaan en die bijdragen tot de naleving van die vereisten. Deze optie kan de lidstaten aanmoedigen ambitieuze nationale initiatieven te ontplooiën zonder dat dit negatieve gevolgen heeft voor hun landbouwers wat betreft de EU-steun die zij kunnen ontvangen. Dit nieuwe element is ook opgenomen in het “omnibus”-voorstel van de Commissie van mei 2025 voor de vereenvoudiging van het gemeenschappelijk landbouwbeleid.

Investeringssteun

De lidstaten zouden landbouwers en bosbezitters steun moeten bieden voor investeringen die een passende totale bijdrage leveren aan de veerkracht van de landbouw, voedselsystemen, bosbouw en plattelandsgebieden, en met name aan klimaat- en waterweerbaarheid. Zowel productieve als niet-productieve investeringen die bijdragen tot de groene transitie komen in aanmerking en het steunpercentage voor landbouwers en bosbezitters blijft voor beide soorten investeringen beperkt tot 75 %, behalve voor jonge landbouwers. Indien EU-wetgeving landbouwers nieuwe vereisten oplegt, kunnen de lidstaten steun verlenen voor investeringen die landbouwers helpen aan die vereisten te voldoen. Dit kan tot drie jaar nadat de vereiste voor het landbouwbedrijf van kracht wordt, of, in het geval van jonge landbouwers, vanaf het moment van vestiging of totdat de desbetreffende in een bedrijfsplan opgenomen acties zijn voltooid.

Financiële aspecten en oormerken van middelen voor groene maatregelen

Wat het geormerkte bedrag van de plannen voor nationaal en regionaal partnerschap betreft, stelt de Commissie een nationaal medefinancieringspercentage van ten minste 30 % voor ten aanzien van betalingen aan landbouwers of bosbezitters voor nadelen als gevolg van bepaalde verplichte vereisten, voor agromilieuo- en klimaatacties en voor investeringssteun voor landbouwers en bosbezitters. Wat het niet-geormerkte bedrag betreft, bedraagt het minimumpercentage voor de nationale bijdrage ten minste 15 % voor minder ontwikkelde regio's, 40 % voor overgangsregio's en 60 % voor ontwikkelde regio's. In het huidige tweepijlersysteem is er geen nationaal medefinancieringspercentage voor ecoregelingen in het kader van pijler I en een minimaal nationaal medefinancieringspercentage van 20 % voor groene maatregelen in het kader van pijler II.

In de huidige periode geldt voor elke lidstaat dat 25 % van de middelen in pijler I en 35 % van die in pijler II is geormerkt voor vergroening. Volgens het voorstel worden er geen afzonderlijke middelen geormerkt voor vergroening in het gemeenschappelijk landbouwbeleid. Naar verwachting zal 43 procent van de begroting voor de plannen voor nationaal en regionaal partnerschap worden toegewezen aan klimaat- en milieudoelstellingen. De Commissie kan de lidstaten echter verzoeken om een lagere of hogere minimale toewijzing voor groene maatregelen, rekening houdend met de beoordeling door de Commissie van de vooruitgang die de lidstaten boeken bij het halen van hun klimaatdoelstellingen voor 2030 voor landbouw, vervoer en gebouwen (verordening inzake de verdeling van de inspanningen) en bij de uitvoering van de verordening natuurherstel.

In het licht van wat voorafgaat, stelt het voorzitterschap de volgende vragen voor:

- 1. In hoeverre wordt met het voorstel de doelstelling bereikt om het voor landbouwers eenvoudiger en aantrekkelijker te maken om de groene transitie te verwezenlijken?*
- 2. Hoe kan worden gezorgd voor een gelijk speelveld voor landbouwers in de groene transitie, gezien het ontbreken van specifiek voor vergroening geormerkte middelen voor het gemeenschappelijk landbouwbeleid in het voorstel van de Commissie?*